

друкарства України (1982–1985), а згодом очолити створення його експозиції на посаді заступника директора з наукової роботи (1985–1989).

Уже понад 20 років, від грудня 1989-го, Лариса Петрівна працює в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Увесь цей період її життя освітлений зорею під назвою Леся Українка, бо в колі зацікавлень дослідниці беззмінною залишається постать видатної поетеси, її архів, наукова біографія, психологія творчості й текстологія, літературне оточення та родина. Це сотні описаних нових архівних надходжень у Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України; десятки наукових конференцій, семінарів, круглих столів, де доповідь Лариси Петрівни – завжди відкриття, свято; понад 60 наукових публікацій, у тому числі монографія «Над рукописами Лесі Українки: Нариси з психології творчості та текстології» (2001), яка стала настільною книгою і своєрідним кодексом честі для багатьох молодих дослідників життя і творчості письменниці.

Попереду ж нові звершення і дослідження. Її величності Науковцю – з роси й води!

Валентина Савчук

25 серпня 2010 року – 70 літ від дня народження М. Г. Жулинського – українського літературознавця і громадсько-політичного діяча.

Микола Григорович Жулинський – видатний український вчений-літературознавець, критик, громадсько-політичний та культурний діяч, академік НАН України, директор Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАНУ, доктор філологічних наук, професор, член Національної спілки письменників України – народився в селянській родині с. Новосілки на Волині (нині с. Набережне Демидівського району Рівненської області). Середню освіту здобув у Боремельській

загальноосвітній школі. 1960 року, завершивши навчання у Дубнівському педагогічному училищі, працював учителем восьмирічної школи с. Озерськ Дубровицького району, робітником на різних заводах в Україні та Росії, зокрема в 1962–1965 рр. – промкомбінату Волинського облжитпостачторгу та Луцького електроапаратного заводу.

У 1968 р. закінчив факультет журналістики Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка, а в 1971 р. – аспірантуру Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка АН України, де пройшов усі етапи становлення і росту – від молодшого наукового співробітника до вченого секретаря; з 1978 р. – заступник директора з наукової роботи, а з 1991 р. – директор Інституту. В 1972 р. захистив кандидатську дисертацію «До питання про історичний оптимізм радянської літератури», а в 1982 р. – докторську дисертацію «Художня концепція людини і проблема характеру у сучасній радянській літературі». З 1978 р. – заступник академіка-секретаря, а з 2009 р. – академік-секретар Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України. Член-кореспондент НАН України з 1990 р. 15 жовтня 2009 р. удостоєний звання «Почесний доктор Київського національного університету імені Тараса Шевченка».

З 1977 р. є членом Спілки письменників України, член президії ради, 1998 р. – секретар Спілки. Заступник голови правління Товариства дружби з українцями за кордоном «Україна», член Української всесвітньої координаційної ради. В 1989 р. виступив одним із організаторів Міжнародної асоціації українців. Член редколегій журналів «Київ», «Київська старовина», «Слово і час», газети «Літературна Україна» та ін. Очоловав редколегію Зводу пам'яток історії та культури України. У його творчому доробку – книги з історії та теорії української літератури: «Пафос життєствердження» (1974), «Людина як міра часу» (1979), «Человек в литературе» (1983), «Наближення» (1986), «Із забуття – в безсмертя» (1991), «Вірю в силу духа: Іван Франко, Леся Українка і Михайло Грушевський за піднесення політичної і національної свідомості української людності» (1999), «Заявити про себе культурою: Тези трибунні,

позатрибунні, а також роздуми й сповіді за парадною завісою» (2001), «Слово і доля» (2002), «То твій, сину, батько!» Українська душа – на Голгофі ХХ століття» (2003), «Поминаймо в скорботі, але не в гніві. Українсько-польський конфлікт на Волині 1943–1944 рр.» (2003), «Відстані» (2006), «Він знав, як много важить слово...» (2008), «Нація. Культура. Література. Національно-культурні міфи та ідейно-естетичні пошуки української літератури» (2010) та інші. Автор понад 600 наукових статей, оглядів, рецензій.

Зі здобуттям Україною незалежності включився в активне громадське та політичне життя. У лютому-листопаді 1992 р. був державним радником України з питань гуманітарної політики, головою колегії Державної думи України, з жовтня 1992 по серпень 1994 рр. та з грудня 1999 по травень 2001 рр. обіймав посаду віце-прем'єр-міністра України, представляв громаду м. Луцька як народний депутат у Верховній Раді України 2-го (12.05.1994–12.05.1998, член депутатської групи «Конституційний центр») та 4-го скликань (14.05.2002–25.05.2006, член виборчого блоку Віктора Ющенка «Наша Україна»), очолював ряд підкомітетів Комітету з питань культури й духовності Верховної Ради України, зокрема, з питань творчої діяльності, мовної та культурно-просвітницької політики, з питань охорони історико-культурної спадщини. З 2006 р. був радником Президента України та головою Національної ради з питань культури і духовності при Президентові України.

У 1978 р. став лауреатом Республіканської премії імені О. Білецького в галузі літературно-художньої критики. За книгу «Із забуття – в безсмертя» йому присуджено Державну премію України імені Т. Шевченка за 1991 рік. Він є лауреатом премій Фондації Омеляна і Тетяни Антоновичів (1993) та НАН України імені І. Франка (2004). Повний кавалер орденів «За заслуги». У 1993 р. Світовий конгрес українців відзначив М. Жулинського найвищою нагородою – медаллю Св. Володимира за видатний внесок у наукову і політичну діяльність.

М. Г. Жулинський – багатогранна особистість. Однак серед його наукових студій особливий пріоритет належить Лесі Українці.

За участю М. Г. Жулинського розпочався новий етап вивчення творчості письменниці на Волині, зокрема, в Луцькому педінституті, а згодом у Волинському національному університеті. 1989 р. під егідою Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка АН України тут було створено науково-дослідну лабораторію вивчення творчості письменниці. За сприяння М. Жулинського в жовтні 1989 р. у виставковій залі музею Лесі Українки було презентовано унікальну виставку фотооригіналів із родинного архіву Косачів, переданого племінницею Лесі Українки Ольгою Сергіїв. Він входив до складу організаційного комітету Міжнародного симпозіуму «Леся Українка і світова культура», який відбувся в Луцьку 3–8 вересня 1991 р. на базі Луцького педінституту. Це була історична віха українського літературознавства, бо нарешті, як підсумував у дні проведення симпозіуму М. Жулинський, «настав час подивитися на Лесю Українку очима істини, очима чесної наукової відповідальності». Він також нагадав: «Згадайте міста – культурні, духовні центри нашої України – Острог, Рогатин, Дермань і багато інших. Це була традиція – мати такі центри поза Києвом, і ми тепер до цього повертаємося... Це моя давня мрія, надія, щоб ми розширили науку, культуру поза межами столичного центру. І люди побачили, що є така Волинь...»

М. Жулинський сприяє і бере найдіяльнішу участь у проведенні наукових конференцій, сесій, семінарів, присвячених вивченню творчості письменниці, в тому числі міжнародних: «Леся Українка і сучасність» (2001), «Леся Українка і європейська культура» (2006), «Леся Українка: естетика, поетика, текстологія» (2008).

У лютому 2004 р. завдяки М. Жулинському у Волинському національному університеті імені Лесі Українки було відкрито Волинський науково-дослідний центр вивчення творчості письменниці, а у вересні 2006 р. – науково-дослідний інститут. Серед завдань і напрямів діяльності Інституту – активізація зв'язків академічної науки із науковими дослідженнями в університеті, координування зусиль вчених усієї України і зарубіжжя до виконання наукових проєктів Інституту. Серед найголовніших:

підготовка спільно з Інститутом літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України персональної енциклопедії «Леся Українка», Повного академічного зібрання творів письменниці та укладання Словника мови творів Лесі Українки. У 2008 р. М. Г. Жулинський очолив Науково-дослідний інститут Лесі Українки ВНУ, розуміючи важливість і складність поставлених завдань.

«Кожен з нас, – наголошує М. Г. Жулинський, – повинен повсякчасно гордо і невтомно тримати в руках духовний жезл національного обов'язку – набувати втрачену Батьківщину і для свого ближнього. Бо якщо не набудеш власну Батьківщину, втрапиш увесь світ».

Многая літа Вам, високодостойний Ювіляре!

*Надія Сташенко,
Анатолій Силуок*

* * *

Любили в родині Косачів Різдвяні свята, слухали колядки, щедрівки, вивчали, високо їх цінували. В Колодяжному, Запрудді вряждали ялинки для дітей із розвагами, пригощанням. У Луцьку Леся з сестрою Ольгою ходили на пастирку, “тобто одправу святого вечора о 12-й годині ночі з 24-го на 25 грудня, коли грають і співають колядок і поважних, і веселих”.

Згодом цікавість до колядок, щедрівок переростає у Лесі в справді-таки наукову: «Чи співають у Болгарії колядки і чи схожі вони на українські? Як там люди обходять Різдво?» (з листа письменниці до М. П. Драгоманова).

Ряд колядок з коментарями ввійшли до збірника «“Народні мелодії”. З голосу Лесі Українки записав і упорядкував Климент Квітка. Київ, 1917».

Олена Пчілка в с. Запруддя Ковельського повіту 1902 року записала 12 унікальних колядок, які опублікувала в журналі “Киевская старина” за 1903 р.

8 січня 2009 р. в Літературно-меморіальному музеї Лесі Українки в с. Колодяжному відбувся вечір «Різдво у Косачів». Учасники вечора – студія «Світанок» м. Сімферополя.